

A jó elnyeri jutalmát

Népszava|2014. márc 10. 05:45

János vitézt Mátray László, a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház vezető színésze adja FOTÓ: SZALMÁS PÉTER

Az elaljasult gonosz állandóan jelen van a Vidnyánszky Attila rendezte János vitézben. A Szűcs Nelli által játszott gonosz mostoha egyfolytában ott ólálkodik valahol a színpadon, végig követi Jancsi vándorlását a Nemzeti Színház deszkáin.

A Szűcs Nelli alakította ádáz mostoha kever-kavar, ármánykodik. Egyáltalán nem rút banya, nagyon is nő, még ha mókásan, csámpásan is jár, de azért öntetszelgően szereti észrevétni magát, imádja, ha bámulják, el vanelve saját bájaival. Tán még vonzódik is Jancsihoz, mint az Alföldi Róbert rendezte János vitézben az Udvaros Dorottya által játszott mostoha.

Mint tudjuk, nem ebből lett a parlamentig hatoló botrány, hanem abból, hogy Alföldi a harmadik felvonást egy aluljáróba helyezte, és a rút jövő, a riasztó perspektíva megtestesüléseként Iluskából prostituáltat csinált.

Most nem lesz botrány, mert Iluska és Jancsi úgy révbe érnek, hogy csak na, lézerfények cikáznak, gyönyörű, színpompás, akár a földkerekséget, de Tündérországot mindenképpen jelképező, hatalmas gömb forog, éteri zene szól, és eljön a haza, család, sírig tartó boldogság ideje, ahogy a Nemzeti Vidnyánszky korszakának első premierjén, a Vitéz léleknek a végén.

De ez a produkció sokkal jobb, mutatja a rendező oroszlánkörmeit, bár még mindig nem annyira kiegyenlített, mint a legnagyobb produkciói. A Johanna a máglyán előadásában azt éreztem, hogy szinte mindenki csak apró csavar a giga koncepcióban, most ennek sok tekintetben a fordítottja történik.

A tömegesen jelenlévő színi egyetemisták nem személytelen masszát alkotnak, egyéniségek ragyognak ki a sorból, és elsőprő energiákkal töltik fel a produkciót. A Színház- és Filmművészeti Egyetem negyedéves, meg a Kaposvári Egyetem Színházi Intézetének másodéves hallgatói.

A produkció úgy indul, hogy egy tulipános ládából előkotorják a János vitézhez szükséges kellékeket, elkezdik őket birtokba venni, belődul tőlük a fantáziájuk, és nekifognak Petőfi elbeszélő költeményének előadásába. Színház a színházban szituációt látunk, és ez végig hangsúlyos marad. A fiatalok hol civilként vannak jelen, és mondják csapatosan, máskor akár rövidebb részt egymástól stafétában átveve egyedül is a szöveget.

De közben akár táncolnak, énekelnek, erős gesztusokkal, arcjátékkal szintén jelzik a történethez való viszonyukat. Máskor pedig beöltöznek huszároknak, vagy éppen égetnivaló zsványoknak, a történet résztvevőivé válnak, és epizódszerepeket is megtestesítenek.

János vitézt Mátray László, a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház vezető színésze adja, aki igencsak jó választás. Nagy hősszerepekben, például Bánk bánként, Hamletként láthattuk már, nem csupán szép szál termete, markáns férfiassága miatt ideális az ilyen feladatokra, hanem rendkívül erőteljes művész.

Soha nem elégszik meg ideális testi adottságaival, ezúttal sem csak azt teszi hitelessé, hogy bomlanak utána a francia udvarban a nők, hanem azt is, hogy érzékeny, sebezhető, le is kaszabolhatnák, számtalan szituációban ott hagyhatná a fogát, ha egyszerű parasztlegényből nem nőne fel a mind nehezebb feladatokhoz, ha a történet végére nem pallérozódna érett férfivá.

Iluskát a még egyetemista Zsigmond Emőke alakítja, ő sem csak falujában, és végül Tündérorságban van jelen, ábrándképként meg-megjelenik máshol is, tehát a mesebeli tökéletes jó, a makulátlan tisztaság, ártatlanság és a mostoha személyében az egyértelműen elvetemült sötét gonosz két pólusa végig jelen van. Varga József még, aki kiemelten jelen van, ő látja el a nagyobb epizód szerepeket, például ő a Jancsit elcsapó gazda, vagy a francia király.

A színen tartózkodik még két kisfiú, meg egy kislány, ők komoly érdeklődéssel, mint gyerekek, akiknek mesét olvasnak, követik az eseményeket, de olykor ugyancsak mondanak szöveget, vagy éppen belesodrónak a cselekménybe, hogy végül aztán már Tündérorságba is eljutva, a beavatási szertartás befejezésekor, temérdek mindent megtanulva, tulajdonképpen átvegyék János vitéztől a stafétabotot.

Miközben a szövegből elég sok elhangzik, minden mozgásban van, Berecz István koreográfus intenciói szerint sűrűn táncra is perdülnek a szereplők, a magyar folklórra alapozva. Még Olekszandr Belozubnak a díszletei is mozognak, kihasználva a Nemzeti grandiózus színpadtechnikáját. A szintén Belozub tervezete jelmezekkel, a nagy szereplőgárda tudatos elrendezésével festői a látvány.

És ehhez hozzájárul a szintén népi ihletettségű, de dzsesszes és klasszikus elemeket felhasználó igen hangsúlyos zene. Vidnyánszky, ahogy szokta, összművészetre törekszik. Olykor kedvesen ironizál, amikor például a huszárok lovai biciklikre szerelt jókora bábuk, vagy az elkószáló bárányok kicsi, pálcán mozgatható figurák.

Azt a gondolatot viszont halálosan komoly következetességgel végig viszi, hogy az igazság, az erkölcs, a hűség útjáról nem lehet letérni, és aki képes a megfelelő ösvényen maradva, valamennyi megpróbáltatást kiállni, az végül elnyeri méltó jutalmát. Mesebeli ez így, de hát Petőfi műve ugyancsak mese. Az előadás diákosan szertelen, ez okozza egyenetlenségeit is, de összességében eleven, humorral teli, életörömet sugárzó.

Bóta Gábor